Lesson 35-The Words Of The בונה ירושלים Of ברכה

Source 1
Professor Uri Urlich- ימות החול של ישל ישל העמידה של ישות החול

מנהג ארץ ישראל						
ענף 2א–ב (2)	(2) ענף 1ג	ענף וב (2)	(3) ענף 1א			
	רחם	רחם עלינו	רחם			
	יי אלהינו	יי אלהינו	יי אלהינו			
	כרחמיך הרבים עלינו	ברחמיך הרבים	ברחמיך הרבים			
	ועל ישראל עמך	על ישראל עמך	על ישראל עמך			
על ירושלם עירך	ועל ירושלם עירך	על ירושלם עירך	על ירושלם עירך			
ברחמים תשוב			8			
	ועל ציון	על ציון	ועל ציון			
	משכן כבודך	משכן כבודך	משכן כבודך			
			ועל היכלך			
	1 1		ועל מעונך			
		על מלכות	ועל מלכות			
רכםא דוד⊳		בן דוד	בית דוד			
		משיחך	משיח צרקך			
<בתוכה יכון			100 March 100 Ma			
⊲תשכון בתוכה						
<מאשר דברת	20					
	קנא לביתך	בנה ביתך				
	ולהיכלך	ושכלל היכלך				
ברוך אתה יי	ברוך אתה יי	ברוך אתה יי	ברוך אתה יי			
אלהי דוד	אלהי דור	אלהי דוד אלהי דוד	אלהי דוד אלהי דוד			
בונה ירושלם	בונה ירושלם	בונה ירושלם	בונה ירושלם			

ענף זה כולל שני קטעים השונים זה מזה. הקטע בענף 2א גורס בגוף הברכה 'וכסא דוד בתוכה יכון', ולחילופין, הקטע בענף 22 גורס 'ותשכון בתוכה כאשר דברת'.

² בשלושה קטעים נוסף כאן 'במהרה בימינו'.

ב רמטמ כתאי מו הממטים נומה כאו 'טלינו'.

⁴ שלושה קטעים גורסים 'על ירושלם'.

מנהג בבל					
(8) ענף 3	(9)ענף 2ב	(9) ענף 2א	(59) ענף וב	(10) ענף 1א	
			רחם יי אלהינו ^י	רחם יי אלהינו	
	על ירושלם עירך ברחמים תשוב ?	ולירושלם [,] עירך ברחמים תשוב	על ישראל עמך ועל ירושלם עירך	עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלם עירך	
			ועל היכלך ועל מקדשך ועל מעונך ועל ציון	ועל ציון	
			משכן כבודך	משכן ככודך	
				82	
תשכון כתוך ירושלם עירך	ותשכון בתוכה		3		
כאשר דברתי	כאשר דברת				
וכנה אותה בנין עולם		ותבנה אותה בנין עולם ^נ	וכגה את ירושלם בנין עולם	ובנה את ירושלם בנין עולם?	
במהרה בימינו ברוך אתה יי	ברוך אתה יי	ברוך אתה יי	ברוך אתה יי	ברוך אתה יי	
בונה ירושלם	בונה ירושלם	בונה ירושלם	בונה ירושלם	בונה ירושלם	

[.] בשלושה קטעים נוסף כאן 'במהרה בימינו'.

Source 2

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר תפילה–על ירושלים עירך ברחמים תשוב ושכון בתוכה כאשר דברת ובנה אותה בנין עולם בימינו. ברוך אתה ה' בונה ירושלים.

Source 3

סידור רב סעדיה גאון

בשמך ולא יבושו ברוך אתה ייי משען ומבטח לצדיקים ' רחם ייי אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלם עירך ועל היכלך ועל מעונך ועל ציון משכן כבודך ובנה ברחמיך את ירושלם ברוך אתה ייי בונה ירושלם ' את

⁶ שלושה קטעים גורסים כאן 'ולירושלם'.

^{.&#}x27; בשני קטעים נוסף כאן המשפט 'ותבנה אותה בנין עולם'.

⁸ בשני קטעים נוסף כאן 'וכסא דוד מהרה בתוכה תכין'.

Source 4

סדר התפילות לרמב"ם

לצדיקיםי ייד תשכון בתוך ירושלם עירך כאשר דברת ובנה אותה בניין עולם במהרה בימינו ב'א יי בונה ירושלםי ט'ו את צמח דוד מהרה תצמיח וקרנו תרום בישועתך ב'א יי

Source 5

מחזור וימרי

ולירושלם עירך ברחמים תשוב, ותשכון בתוכה כאשר דברת, וכנח^{כו} אותה בקרוב בימינו בנין עולם, וכסא דוד מהרה לתוכה תכין. בא״י בונה ירושלם.

Source 6

סידור רבי שלמה ברבי נתן

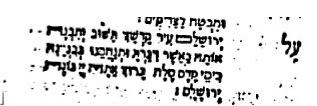
רחם עלינו ה' אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל הבית הגדול והקדוש כרוך אתה ה' כנה את ירושלים.

Source 7 Persia

> וברה באנ בות את ירושתם ובה את ירושתם בבה תוקם באאר ירושתם התרץ ומר ביון משכו בבתר מר ישבי התרץ ומר בעום יני התבי הפנירו בניו

Source 8

מחזור ארם צובא

Source 9 Roman Rite

> וְּבִּבְּטֵח לַצִּרִיקִים ּ וְלִירוּטָלֵם עִירְדִּבְרַחֲסִים תְּשׁוֹב וְבְגַה אוֹתָהּבְּנָין עוֹלָסבִּסְהַרָּהבָּיָטֵינוּ בָּרוּךְ אָתָהוְיֵ כוֹנֶה יְרוּשָׁלַם ּ

Source 10

נוסח רומניא

אל ירישלם אירה בּרְהַעִּים הַשוּב יְרִנְּהָה אַתְּהְ בִּנְיֵן עוּלְכִּם יְרִנְשָׁלִם אַיָּרְהְ בִּנְיַן עוּלְכִּם יִרוּשָׁלִם אִירָה בִּרְהְיַעִים הָשׁוּב

Source 11

נוסח קטעלוניא

ועַבְדָּדְן בְּתוֹדְ יְרוּשֶׁלֶם עִירָדְּ בְּנְיֵן עוֹלֶם: בּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלֶם: בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלֶם:

Source 12 Sephardic 1598

> יָרושׁליִם: וְבָסֵא דָּוִר מְחֵרָה בְּאֲשׁר דִבֵּרְהָ וְבָסֵא דָּוִר מְחֵרָה בְּאָשׁר דִבּרְהָ אותה בְּנֵן עוֹלָם בִּמְחָרָה בִּיִמֵנוּ בָּקוּךְ אַהָּח יַיִּ בּינָה אותה בְּנֵן עוֹלָם בִּמְחַרָּה בִּיִמֵנוּ בָּקוּךְ אַהָּח יַיִּ בּינָה

Source 13

נוסח קרפנטרנץ

ותשפון בתוך ירושלים עירך כאשר דברת. וכמא דור כוהרה בתוכחה חבין וכנה איתה בקרוב פיכונו בגין עולם ברוך אחה יי פונה ירושלים: את צמח דוד ערבר כודרה

Source 14
Current Yemenite

יד. בונה ירושלים. יבכה על ירושלים ועל החזרת קרן דוד, כי היא תכלית השלמות של ישראל. ואם אין לנו ירושלים ומלכות בית דוד, למה לנו חיים ויע"ד דרוש או ואל יאמר אדם מי אני ומה אני שאתפלל על הגלות וירושלים, שהרי לפיכך נברא אדם יחידי, כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם. ועוד, שיש נחת רוח לפניו יתברך שיהיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת. ואף שלא תיעשה בקשתם מפני שלא הגיע הזמן או מאיזה טעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקדוש ברוך הוא שמח בזה ומס"י פי"טו:

תְּלֹשׁכּוֹן בְּתוֹךְ יְרוּשְׁלֵיִם עִירֶךְ כַּאֲשֶׁר דְּבֵּרתָ. וּבנֵה אוֹתָה בִּנֵין עוֹלְם בִּמהֵרָה בְיָמֵינוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה, בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

Translation: (of Note) He should cry out for Yerushalayim and the return of the Davidic monarchy because that is the only way the Jewish People can be whole. If we do not have Yerushalayim and the Davidic monarchy, what good is living? A person should not say who am I and on what basis that I should be praying about the monarchy and Yerushalayim, is that not why man was create as a single unit so that each person will say that the world was created for my benefit. Also it is pleasing to G-d that G-d's children pray for this and even though their requests may be denied because the time has not come or for some other reason, at least we tried and that pleases G-d.

Source 15

פירושי סידור התפילה לרוקה [נח] ולירושלים עירך עמוד שמו'–ולירושלם עירך ברחמים תשוב ותשכון בתוכה כאשר דברת לירושלם שהיא עיר קדשך תשוב, ותשכון בתוכה ברחמים גדולים תשוב ותשכון לעולם בתוכה, כאשר דברת לכבוד אהיה בתוכה. ובנה אותה בונה ירושלם ה'. בקרוב בימינו בנין עולם שלא תחרב. וכסא דוד מהרה לתוכה יכון כלפי כסא שייך נכון כמו נכון כסאך מאז, צדק ומשפט מכון כסאך, ברוך אתה ה' בונה ירושלים.

Translation: To Yerushalayim which is Your special city You should return and reside there with Your great compassion return there and remain there forever as You described that for Your honor You will reside there. Build Yerushalayim since You described Yourself as the builder of Yerushalayim. Soon in our time, may it be an everlasting rebuilding that will never be destroyed. And the throne of King David place there. The root word: Yachin" is appropriate to use because concerning a throne the word "Nachon" should be used like in the verse: Nachon Kis'acha Mai'Oz, Tzedek Oo'Mishpat Machon Kis'acha. Baruch Ata Hashem Boneh Yerushalayim.

Source 16

תוספתא מסכת ברכות (ליברמן) פרק ג', הלכה כה'–שמונה עשרה ברכות שאמרו חכמים כנגד שמנה עשרה אזכרות שבהבו לה' בני אלים. כולל של מינים בשל פרושין; ושל גרים בשל זקנים; ושל דוד בבונה ירושלם. אם אמר אלו לעצמן ואילו לעצמן יצא.

Translation: The eighteen Brachos of Shemona Esrei that our Sages composed correspond to the eighteen times that G-d's name appears in Chapter 29 of Tehillim. In order to maintain eighteen Brachos within

Shemona Esrei, it is permissible to join the Bracha in opposition to apostates with the Bracha of the sinners or the Bracha that concerns the converts with the Bracha concerning our elders or the Bracha that requests the restoration of the Davidic monarchy with the request for the restoration of Jerusalem. If you wish, you may recite any of these Brachos individually.

Source 17

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ממ' עמ' א'–והתניא, רבי אומר: אין חותמין בשתים! גופא, רבי אומר: אין חותמין בשתים.

Translation: Did we not learn that Rebbe said: we do not recite a concluding Bracha that contains more than one themes as we find explicitly: Rebbe said: we do not recite a concluding Bracha that contains more than one themes.

Source 18

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיז' עמ' ב'–אמר רבה בר שילא: דצלותא מצמיח קרן ישועה, דאפטרתא מגן דוד.

Translation: Rabbah Bar Sheila said: in Shemona Esrei we conclude with Matzmiach Keren Yishua; after reading the Haftorah we conclude with Magen Dovid.

Source 19

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ראש השנה פרק ד'-ר' בא בשם אבא בר ירמיה בתפלה הוא אומר א-להי דוד ובונה ירושלים בנביא הוא אומר אל-הי דוד מצמיח ישועה.

Translation: R. Bah in the name of Abba Bar Yirmiya said: in Shemona Esrei we conclude with Elokei Dovid Oo'Boneh Yerushalayim; after reading the Haftorah we conclude with Elokei Dovid Matzmiach Yeshua.

Source 20

מדרש שמואל (בובר) פרשה כו'–ועשיתי לך שם גדול כשם הגדולים וגו' (ש"ב =שמואל ב'=
ז' מ'), מיכאן קבעו חכמים א–להי דוד ובונה ירושלים, כנגד א–להי אברהם יצחק ויעקב,
ובשבת אף על פי שאין העובר לפני התיבה מזכירו, המפמיר בנביא מזכירו, א–להי דוד
מצמיח ישועה לעמו ישראל.

Translation: And You shall make a great name like the others with great names (Smuel 2, 7-9) based on this verse our Sages established the Bracha ending of Elokei Dovid Oo'Boneh Yerushalayim, representing thew G-d of Avrohom, Yitzchok and Yaakov and on Shabbos even though the Shaliach Tzibbur does not recite this concluding Bracha, the one who reads the Haftorah does so: Elokei Dovid Matzmiach Yeshua L'Amo Yisroel.

Source 21

מדרש תהלים (שוחר מוב; בובר) מזמור כמ'–ובהיכלו כלו אומר כבוד, כיון שיבא משיח ויפרע מרשעי אומות העולם, מיד בית המקדש נבנה, לכך אומר א–להי דוד בונה ירושלים.

Translation: Oo"B'Haichalo Koolo Omer Kavod-once the Moshiach comes and take revenge on the evil ones then the Beis Hamikdash will be immediately rebuilt. That is why we conclude with the Bracha of Elokei Dovid Oo'Boneh Yerushalayim.

Source 22

שיר השירים רבה (וילנא) פרשה ד'-ומניין שכל ישראל מתפללין אל מקום אחד, ריב"ל אמר (מלכים א' ו') הוא ההיכל לפני, הוא ההיכל שכל הפנים מכוונות אותו, עד כדון בבניינו, בחורבנו מניין, אמר רבי אבין בנוי לתלפיות, הוא ההיכל שכל הפיות מתפללות בו, בקריאת שמע הוא אומר בונה ירושלים, בברכת המזון הוא אומר בונה ירושלים, הוי שכל הפיות מתפללין עליו לפני הקדוש ברוך הוא, עתיד הוא לבנותו ולהשרות שכינתו בו.

Translation: How do we know that all Jewish People should pray towards one location? R. Yehoshua Ben Levi said: (Kings 1, 6) That is the building before Me. That is the building towards which all faces turn. That was fine while the Beis Hamikdash stood but how do we know that it is still the rule now that the Beis Hamikdash has been destroyed. R. Avin said based on the verse: (Shir Ha'Shirim 4, 4) the tower of David built with turrets; that is the building that was build to be the hill towards which all mouths recite words of prayer. After Kriyas Shema, we end the last Bracha in Maariv with the words: Boneh Yerushalayim; in Shemona Esrei, we include a Bracha that ends with Boneh Yerushalayim; in Birkat Hamazone, the third Bracha ends with Boneh Yerushalayim.

Source 23

The concluding מנהג ארץ ישראל according to מנהג ארץ ישראל:

בשכבה בשלום ונקיצה בשלום ופחד בלילות אל ימשל בנו ברוך אתה יי הפורס סוכת שלום עלינו ועל עמו ישראל מנחם ציון ובונה ירושלים אמז 10.

השכיבנו יי אלהינו בשלום והעמידנו מלכינו לשלום פרוס עלינו סוכת שלומך מן היום ועד העולם ככתוב בתורתך ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבור בארצכם 14 חשכב לא תפחד ושכבת וערבה שנתך 17 אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי יי יסמכני 18 הבה לנו עזרה מצר ושוא תשועת אדם באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו 19 אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה זבחו זבחי צדק ובטחו אל יי 20 בשלום יחדו אשכבה ואישן כי אתה יי לבדד לבטת תושיבנו 21 כי 22 אתה יי פורס סוכת שלום עלינו ועל עמו ישראל מנחם ציון ובונה את ירושלים 25.

Source 24

מדרש תהלים (שוחר מוב; בובר) מזמור יז–לפיכך התקינו חסידים הראשונים שיהיו מתפללים שלש תפלות בכל יום, והתקינו בו אנא רחום ברחמיך הרבים השב שכינתך לציון וסדר העבודה לירושלים, ותקנו בונה ירושלים ברכה בפני עצמה בתפלה, ובברכת המזון.

Translation: Therefore our earliest righteous people established the practice to pray three times a day and included the words: Ana Rachum...L'Yerushalayim and established that the Bracha of Boneh Yerushalayim be an independent Bracha and in Birkat Hamazone.

Source 25

נוסח אשכנז–ולירושלים עירך ברחמים תשוב, ותשכון בתוכה כאשר דברת, ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם, וכסא דוד מהרה לתוכה תכין. ברוך אתה ה', בונה ירושלים.

Source 26

מנהג ספרד

יָרושׁלָים בּאֲשׁר דּבֵּרְהָּ וֹכְסֶאֹ דָּוִד מְחֵרָה בְּאֲשׁר דִּבֵּרְהָּ וֹכְסֶאֹ דָּוִד מְחֵרָה בְּיִמֵנוּ בָּחוּדְ אַהָּח יְיַ בּוּנָה אוֹתָה בְּנֵין עוֹלָם בִּמְחָרָה בְּיִמֵנוּ בָּחוּדְ אַהָּח יִיַ בּוּנָה יִרוּשָׁלָיָם:

Source 27

ב״ה אורח חיים סימן קיח׳ –ב׳ –י״ד –בונה ירושלים וכו׳ ונוסח אשכנזי ולירושלים עירך וכו׳.
שאלני מה״ר שבתי סגי נהור נר״ו למנהג אשכנז שאומרים בברכת בונה ירושלים ובנה
אותה בקרוב בימינו בנין עולם וכסא דוד מהרה בתוכה תכין ברוך אתה ה״ בונה ירושלים
דלא הוה כדקיימא לן כשמואל בפרק ערבי פסחים (קד א) דצריך מעין חתימה סמוך
לחתימה ונוסח ספרדי שכתוב בו וכסא דוד וכו׳ קודם ובנה אותה נראה יותר מתוקן.
והשבתי דאם אינה מעין חתימה א״כ אינה נמי מעין פתיחה ולא מעו בה בני בי רב כל שכן
רבותינו ז״ל גדולי ארץ אשכנז אבל האמת יורה דרכו שבקשת וכסא דוד מהרה בתוכה תכין
הוא מעין ברכה זו שמבקשים שיבנה ירושלים בקרוב כדי שכסא דוד במהרה בתוך ירושלים
תכין כלומר שאין שאלתינו כי אם לצורך גבוה כי אין כסא י׳ שלם אלא כשכסא דוד על
מכונו בירושלים ועוד דבשאלתינו וכסא דוד מהרה בתוכה תכין הרי בקשתינו ג״כ על
ירושלים שיכונן בתוכה כסא דוד והוה מעין חתימה וזה גם כן מעם הפתיחה ולירושלים עירך
ברחמים תשוב לא לצורך עצמינו אלא כדי להעלות השכינה בתוכה מן הגלות וזהו
בתוכה תכין:

Translation: I was asked by Rabbi Shabtai, the Blind, about Nusach Ashkenaz concerning how it ends the Bracha of Boneh Yerushalayim. Do we not hold like Shmuel who said that just before the concluding Bracha, you must refer to the theme of the Bracha. The Sephardim also include the line about the restoration of the Davidic monarchy but they do so earlier in the Bracha which seems to be more appropriate. I answered him, if the words do not match the Bracha ending, they certainly do not match the Bracha beginning. But our forefathers, the great Rabbis of Ashkenaz wanted to teach us that requesting the restoration of the Davidic monarchy is an essential part of any request to re-establish Yerushalayim. In other words, our request should be understood to be for the benefit of heaven because G-d's throne is incomplete until the Davidic monarchy is reestablished in Yerushalayim. Furthermore our request is in line with the Bracha ending and opening in that we ask for the restoration of Yerushalayim not for our benefit but so that G-d's presence can once again rest in Yerushalayim and out of the Diaspora.

Source 28

ערוך השולחן אורח חיים סימן קיח', סעיף ה'–ברכה י"ד ולירושלים עירך דהיכן מתרומם קרן
הצדיקים של ברכה הקודמת בירושלים שנאמר [תהלים קכב, ו] שאלו שלום ירושלים ישליו
אוהביך כלומר דהצדיקים שהם אוהביו יתברך יחיו בשלוה [מגילה שם] ויש בה כ"ד תיבות
כנגד כ"ד אותיות שבפסוק בונה ירושלים ה' וגו' ולפ"ז אין לומר וכסא דוד עבדך מהרה

לתוכה תכין דא"כ הו"ל כ"ה תיבות אלא וכסא דוד מהרה וכו' [והמספר הזה הוא במור ובפרע"ח שם]

Translation: The 14th Bracha is V'L'Yerushalayim Ircha. It follows Al Ha'Tzadikkim because the place where the Tzadikkim will feel respected and honored will be in the restored Yerushalayim based on the verse (Tehillim 122, 6) Pray for the peace of Jerusalem; those who love you shall prosper. In other words, at the time of the restoration of Yerushalayim, the righteous who are your admirers will be blessed and ill live peacefully. The Bracha has 24 words to correspond to the 24 letters in the verse: Boneh Yerushalayim Hashem, He will ingather all of the Jewish People. Based on that calculation, you should not add the word "Avdecha" after Dovid because that would make the count 25 words.

Source 29

שו"ת משאת בנימין סימן נה'-ולענין ברכת ירושלים בתפילת י"ח כפי הנוסחא בסידורים שלנו שחותמין בה וכסא דוד מהרה לתוכה תכין בא"י בונה ירושלים. דלכאורה נראה לאו היינו סמוך לחתימה מעין החתימה דמה ענין כסא דוד לבונה ירושלים. ובסידורי הספרדים מהפכין הנוסחא וחותמין וכסא דוד מהרה לתוכה תכין ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם בא"י בונה ירושלים. ולדידהו הוי שפיר סמוך לחתימה מעין החתימה ובסד' הרמב"ם ז"ל מדלג וכסא דוד מהרה לתוכה תכין. ומ"מ נראה דאין לשבש הנוסחא שבסידורים שלנו משום דענין דוד וענין בנין ירושלים הכל ענין אחד הוא וכן יסד הפיימן ביום הפורים.

Translation: The Ashkenaziv version of the Bracha is not a problem since the theme of restoring the Davidic monarchy and the rebuilding of Yerushalayim are in fact a single theme. Proof of that can be found in the fact that you do not find a Keruva for the Bracha of Es Tzemach Dovid in the Chazaras Ha'Shatz on Purim Shacharis.